บทความวิทยาศาสตร์ .....เขียนง่ายมาก

อรทัย ลีลาพจนาพร

วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนควรใส่ใจ ด้วยเป็นเรื่องที่มีเหตุ มีผล มีที่มา ที่ไป เป็นเรื่องที่นักวิทยาศาสตร์ผู้ที่มีความรู้ ควรที่จะนำความรู้ที่ตนมีนำมาเผยแพร่ บอกกล่าวถ่ายทอด ความรู้ ให้บุคคลอื่นๆ ได้รับทราบ เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ต่อไป การเผยแพร่ความรู้จึงเป็นทักษะหนึ่งที่นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายพึงมี เพื่อการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ผลงานสู่สาธารณชน

บทความทางวิทยาศาสตร์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ทำหน้าที่สื่อสาร ระหว่างนักวิทยาศาสตร์ ผู้มีความรู้ กับผู้อ่านที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การเขียนบทความเป็นศิลปะ ที่ใช้ตัวอักษรเป็นสื่อ เพื่อถ่ายทอดสาระที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจ ถ้าประสบผลสำเร็จก็ถือว่าเป็นบทความที่ดี

สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์บริการเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้**จัดการฝึกอบรมเรื่องการเขียนบทความทางวิทยาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร** ถ่ายทอดความรู้แก่บุคลากรกรมวิทยาศาสตร์บริการ การฝึกอบรมดังกล่าวนี้มีคณะวิทยากรซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการเขียนและการประชาสัมพันธ์มาร่วมกันถ่ายทอดความรู้ โดยบรรยายภาคทฤษฎีและให้ฝึกเขียนบทความ คณะวิทยากรให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเขียนบทความได้อย่างมีคุณภาพ

คุณจุมพล เหมะคีรินทร์ **ผู้อำนวยการศูนย์สื่อสารวิทยาศาสตร์ไทย** วิทยากรท่านหนึ่งได้ให้ความรู้ไว้ว่า ปัจจุบันในแวดวง การเขียนเรื่องแนววิทยาศาสตร์ไม่ได้จำกัดว่าเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในสายงานวิทยาศาสตร์เท่านั้น นักเขียนบางท่านมาจากสาย ครุศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วรรณคดี ซึ่งท่านเหล่านี้มีความสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ การที่นักวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้รู้จริงด้านวิทยาศาสตร์สนใจในงานเขียน และได้ศึกษาแนวทางการเขียน ย่อมประสบความสำเร็จในการผลิตบทความวิทยาศาสตร์หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่น่าเบื่อ ที่จะลบล้างคำกล่าวที่ว่านักวิทยาศาสตร์พูดอะไรกับใครไม่ค่อยรู้เรื่อง

ในโอกาสเดียวกัน คุณสาโรจน์ เกษมสุขโชติกุล วิทยากรอีกท่านซึ่งปัจจุบันเป็น บรรณาธิการนิตยสาร Science World ได้ให้แนวทางในการเขียนบทความ แก่ผู้ที่จะเริ่มต้นเขียนบทความทางวิทยาศาสตร์เพื่อเผยแพร่ ดังนี้

1. ผู้เขียนควรเป็นผู้ที่**รักการอ่าน**

2. ผู้เขียนควรเข้าใจเป้าหมายของการจัดทำสื่อแต่ละประเภท เช่น ข่าว บทความวิทยุกระจายเสียง บทความทางวิชาการ เนื่องจากการเตรียมสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทเหล่านี้ ย่อมมีวิธีการเขียนและรายละเอียดแตกต่างกัน

3. ผู้เขียนที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ ควรนำความเป็นนักวิทยาศาสตร์ของตน เช่น การเป็นผู้ใฝ่รู้ ชอบถาม **เชี่ยวชาญหาข้อมูล** ตั้งใจหาคำตอบให้ตนเอง นิสัยที่เป็นคนช่างสังเกต การ ใช้การยกตัวอย่างเปรียบเทียบกับสิ่งที่คนทั่วไปรู้จักและเข้าใจแล้ว

4. ผู้เขียนควรทราบว่า ผู้อ่านบทความของท่านเป็นใครจะเขียนให้ใครอ่าน อยู่ในแวดวงของตนหรือเปล่า ต้องเข้าใจกลุ่มผู้อ่าน สำหรับบทความสำหรับผู้อ่านทั่วไป ควรหลีกเลี่ยง ศัพท์เทคนิค ที่ยุ่งยาก ไม่ใช้ภาษาไทยปนกับภาษาอังกฤษภาษาต้องง่ายชัดเจน สละสลวย นักเขียนที่ดี **ควรเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย** เขียนชักนำให้ผู้อ่านเห็นด้วยกับตน ติดตามอ่านจนจบเรื่อง

5. ผู้เขียนควรวางโครงเรื่องก่อน จัดลำดับความไว้ก่อนเป็นตอนๆ ส่วนใดควรเป็นบทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป ดังคำที่คุณสาโรจน์ แนะไว้คือ **พริ้งพรายวางโครงเรื่อง**

6. ผู้เขียนควรตั้ง**ชื่อบทความให้เด่น** ช่วยให้คนสนใจที่จะหยิบ เลือกขึ้นมาก่อน ชื่อเรื่องที่เด่นแปลกออกไป ย่อมเรียกร้องความสนใจได้ดีกว่า

7. ต้องรู้จักใช้**วรรคตอน และภาษาที่เหมาะสม** การเขียนบทความ ให้น่าอ่าน ผู้เขียนต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื้อหาต้องมีลักษณะที่เรียกว่า ลื่นไหล ให้อารมณ์ เนื้อเรื่องต้องไม่กระโดดไป กระโดดมา จบไม่ลง บทความที่อ่านง่าย เนื้อหาไม่ซับซ้อนย่อมน่าสนใจกว่าเรื่องที่ยุ่งยาก

8. ควรเลือกใช้คำเด่นๆ และเล่นคำในบางโอกาส การ**พัฒนาปรุงศัพท์ให้เข้าตา** โดยเฉพาะเรื่องทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนยาขม ของคนทั่วไป ย่อมจะช่วยให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น การสอดแทรกอารมณ์ขัน ในข้อเขียนจะช่วยให้มีมุมมองที่แปลกแตกต่างจากคนทั่วไป

9. ผู้เขียนควร**หาเวลาลงมือเขียน** ในสิ่งที่คิดควรเขียน และถ่ายทอดความรู้ที่สั่งสม เป็นเนื้อความที่จับต้องได้

10. ผู้เขียนต้องมีคุณสมบัติ **ใฝ่เรียนรู้เพื่อปรับปรุง** และพัฒนางานต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การจะเขียนบทความทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องมี**รูปแบบที่ชัดเจน เป็นสากล** หรือตามที่สำนักพิมพ์กำหนด **พร้อมแหล่งที่มาของข้อมูล** ที่จัดทำเป็นเอกสารอ้างอิง หรือบรรณานุกรมที่ช่วยในการสืบค้นย้อนกลับไปได้

กล่าวโดยสรุป เทคนิคการที่จะเขียนบทความวิทยาศาสตร์ให้อ่านเข้าใจง่าย น่าสนใจ ไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ผู้เขียนต้องทำความเข้าใจกับแนวทาง วิธีการเขียนบทความที่เป็นวิชาการ นั้นๆ ก่อน และหมั่นฝึกฝนบ่อยๆ ให้เกิดความชำนาญ ผลงานที่เกิด นอกจากจะเป็นสิ่งที่แสดงคุณค่าในตนเอง แล้วยังเป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับฐานะทางอาชีพและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเองด้วย

นักวิทยาศาสตร์ที่เป็นนักเขียนมือใหม่ คือ เมื่อลงมือเขียนแล้ว อย่าเก็บไว้คนเดียว ควรส่งให้ผู้อื่นอ่านเพื่อให้ช่วยพิจารณา ให้ข้อคิดเห็น และท่านจะได้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ก็จะตรงกับวงจร PDCA **วงจรการพัฒนาคุณภาพ ที่นักวิทยาศาสตร์รู้จักกันดี**